

Proje 14) Atatürk'ü Doğru Anlamak etkinliği

10 Kasım 2021 günü akşamında, günün anlam ve önemine uygun olarak konuşmacı konuşumuz Araştırmacı, Yazar Feyzullah Budak idi. Sn. Feyzullah bey ile "Atatürk'ü Doğru Anlamak" konulu sunum süresinin 45-60dk arasında olabileceğini önceden konuşmuş olsak da Atatürk üzerine büyük araştırmalarının özeti ancak 2.5 saate sığabildi. "Atatürk'ü Doğru Anlamak" konulu sunumu tüm rotary üyelerinin en az bir kez dinlemesini tavsiye ediyoruz. EK olarak Sn. Feyzullah beyin Atatürk üzerine araştırmalarının çıktılarının gelecek nesillere aktarılarak referans kaynak olabilmesi üzerine çalışılmalıdır. Sn. Feyzullah beyin anlattıklarından çağrışım yapan internette dolaşan bir alıntıyı burada vermek isterim;

"ATATÜRK; sadece askeri alanda değil tarım, arkeoloji, tarih, sanat, bilim, matematik, dil bilim, eğitim, ..hemen her konuda uzmanım diyenlere ders verecek seviyede bilgili bir dahi. Onun dehasına, bilgisine bir örnek olarak son günlerde sosyal medyada sıkça gündem olan Litvanya'daki Karay türkleri ve onlarla ilgili Sayın Prof.Dr. Oktay Sinanoğlu'ndan bir alıntı;

Litvanya'da Trakai diye bir göl köyü.

Trakai Litvanya'da 7-8 bin civarı nüfusu olan bir yerleşim yeri, bir göl köyü. Karaylar Kırım'dan Grandük Vytautas tarafından 1397 ve 1398'de Trakai'ye yerleştirilen Türkçe konuşan, kendilerine özel statü verilen küçük bir topluluktur. Trakai, Karay kültür ve dini yaşamının önemli bir merkezi olarak kaldı.

16. ve 17. yüzyılda yaşayan Troki'li Isaac (c. 1533 - c. 1594), Joseph ben Mordechai Malinowski, Trakai'den Zera ben Nathan, Trakai'den Salomon ben Aharon, Ezra ben Nissan (1666'da öldü) ve Josiah ben Judah (1658'den sonra öldü) önemli Karay bilgilerinden bazılarıdır. Karaylardan bazıları zengin ve asil oldular.

Kasaba ekonomisinin belkemiğini oluşturan yerel Karay topluluğu, Khmelnytsky Ayaklanması ve 1648 katliamları sırasında ciddi şekilde acı çekti. 1680'e gelindiğinde, kasabada sadece 30 Karay ailesi kalmıştı. Gelenekleri, topluluğun gücünü yeniden kazanmasını engelledi. 18. yüzyılın başlarında savaş, kıtlık ve veba, Karayları üç aileye indirmiş. 1765'e gelindiğinde Karay cemaati 300'e yükselmiş. Ahali o günden bu güne kültürünü, dilini ve kendine has yaşantısını sürdürmüştür.

Atatürk'le ilgisi ise düşündürücü.

Karaylar o bölgede asırlarca kalmış ama ne Osmanlı ne de başkalarının bunlardan haberi yok. Ufak bir topluluk, uzak bir coğrafya, kimsenin umrunda değiller. Prof. Oktay Sinanoğlu 1970'lerde Atom fiziğiyle alakalı bir toplantı için Litvanya'ya gidiyor. Profesör olan arkadaşı Yutsis, kendisini "ilgisini çeker" diye Trakai'ye götürüyor. Köyün ihtiyar meclisinin başı olan aksakallı bir adamla uzun uzun konuşmuşlar. Köye gittiklerinde Oktay Sinanoğlu ahalinin dillerini koruduğunu görür. Köyün ileri gelenlerinden bir ihtiyar onu evine davet eder, atalarından kalma sancak, kılıç ve evraklar gösterir. Hemde Türkçe konuşarak.

Aksakallı, şöyle diyor:

"Sizin Atatürk'ünüz zamanında Türkiye'den O'nun gönderdiği elçiler gelir, bize Türkçe dergiler, kitaplar getirirdi. Atatürk vefat etti, Türkiye'den ses seda kesildi. Size ne oldu?"

O bir tohum hepimizde yeşeren, bizlerle yaşayan."

